dooven jongen tot zich zag brengen, met het verzoek dat hij hem de handen op mocht leggen. Maar Jezus deed meer dan hem de handen opleggen, *„hij stak zijn vingers in de ooren van den jongen, en gespogen hebbende, raakte hij zijn tong aan.“* En het sterkst is wel wat Johannes hieromtrent meêdeelt, waar het niet een doove maar een blindgeborene gold. Van hem toch wordt ons gemeld, dat Jezus spoog op de aarde, toen slijk uit dit speeksel maakte, dat slijk op de oogen van den blinde streek, en hem zich wasschen liet in het badwater van Silóam. En de blindgeborene verhaalt zelf, dat hij eerst, nadat hij dit alles gedaan had, zijn gezicht kreeg.

Al zijn er nu vele andere wonderen, waarbij alleen Jezus' geestelijke wilskracht, zonder tusschenkomst van eenige aanraking, het wonder tot stand bracht, toch moet er mede gerekend, dat de aanraking bij het wonder een zeer gewoon verschijnsel was. Naast de onmiddellijke, staat dus ook de *middellijke* wonderkracht. Ook toen de jongeling van Nain werd opgewekt, „raakte Jezus de baar aan“. De knecht van den hoofdman werd op een afstand, zelfs zonder woord, genezen, maar de blindgeborene verkreeg het gezicht eerst door het spuwsel, door de aarde, die met 't spuwsel tot slijk werd, en door het water van Silóam, alzoo door drie middelen tegelijk.

Natuurlijk heeft dit gebruik van middelen beteekenis. Men ziet het bij de genezing van de bloedvloeiende vrouw, waar schier ongemerkt door de aanraking van den zoom van Jezus' kleed genezende kracht uitging. Voor hoever hier 't lichamelijke in meewerkte is ons niet meegedeeld. De Evangelist geeft alleen de feiten. We hebben ons dus zeer zeker te wachten voor elke poging, om deze genezing door kracht die van Jezus uitging, als magnetische of hypnotische werking te willen verklaren. We staan hier voor de werking van een ons onbekende macht, waarover we niet te fantaseeren hebben. Slechts hiervoor zullen we ons wachten, dat we dit alles niet voor onwezenlijk verklaren, en het niet zullen voorstellen alsof Jezus dit maken van het slijk enz. slechts deed als een vertooning voor het volk.

Tusschen het wonder *zonder* en het wonder *met* een aangewend middel bestaat *voor ons* een sterk sprekend verschil. Het wonder *zonder* middel alleen door het *woord*, gaat op de *Schepping* terug. „Hij spreekt en het is er, hij gebiedt en 't staat er“. „God sprak, daar zij licht en daar was licht“. En zoo is 't ook als Lazarus in het graf reeds de lijklucht van zich geeft, en Jezus roept: „Lazarus, kom uit!“, en als er op dit machtwoord in het lijk leven komt. Al nu wat op de Schepping teruggaat, grijpt ons het sterkst aan. Middellijk kan ook de mensch allerlei groote dingen tot stand brengen, maar wat hij juist *niet* kan is: doen, gelijk de Schepper deed. Vandaar dat het óns vaak toeschijnt alsof dit gebruik van middelen in Jezus wonderen aan de grootheid van 't wonder tekort doet. Enkel door het machtwoord zou de genezing van den blindgeborene voor ons gevoel grooter zijn geweest. Door middelen kan menig mensch ook groote dingen doen. Wat Jezus boven allen deed uitsteken, school juist in zijn Scheppingswonderen, enkel door het woord. Al wat bestaat is door zonde en vloek voor ons krachteloos geworden. Alleen nieuwe Schepping, herschepping kan ons redden, en daarom trekt het middellijk wonder ons bij Jezus zoo weinig aan.

Toch is dit wanbegrip.

Voor ons ja, is wat middellijk door ons gedaan wordt, *minder* in waardij en krachtsbetoon dan wat op 't scheppend machtwoord tot stand komt, omdat *de middelen* niet van ónze vinding en niet door óns in 't leven geroepen zijn. Doch juist bij Jezus is dit anders. Bij Jezus zijn de middelen Zijns. In elk middel spreekt en werkt de kracht van hem door wien alle dingen gemaakt zijn. Iemand die iets ontleent aan een boek dat hij zelf schreef, verraadt in niets de beperktheid van zijn oordeel, wel hij die naschrijft uit wat hij elders las. En zoo nu staat 't tusschen Jezus en ons. Als Jezus een middel aangrijpt, gebruikt hij een stuk van zijn eigen schepping, en kan daardoor in niets ooit zijn eigen eere te niet doen. Wij daarentegen kunnen geen andere middelen aanwenden, dan waarvan de kracht van Goddelijken oorsprong is, zoodat nooit onzer de eere is, maar de eere steeds Godes blijft.

In het rijk der heerlijkheid dat komt, zal 't al een zich ontwikkelen uit het bestaande zijn. Voor een wonder is in het rijk der heerlijkheid geen plaats meer. Een wonder treedt alleen in, om het door zonde verstoorde te herscheppen. Maar is dit geschied en gaat de heerlijkheid in, wat zou er dan nog voor het wonder te herscheppen overblijven.

Daarin, dat Jezus ook het middellijke in zijn wondermacht opneemt, ligt daarom een zegen dien hij uitspraak over het bestaande. Er komt herschepping maar uit het bestaande. Wie wedergeboren wordt, is niet eerst vernietigd, maar werd omgezet in nieuw leven. Vandaar dat de bestaande wereld nog aanspraak op ons heeft, dat we haar *middellijk* tot eere Gods zullen gebruiken. Ook voor ons is het gebruik der middelen door het middellijke wonder, dat Jezus wrocht, geheiligd.

Alleen dit zult ge als scheidsmuur tusschen uzelven en uw Heiland stellen. Wat middel hij zelf ook aangreep het was *Zijn* middel, waarvan hem de eere toekwam. Bij u daarentegen is elk middel dat ge aanwendt een van God u veerleende kracht, waarvoor ge Hem alleen de eere hebt toe te brengen. Wie, nadat hij iets tot stand bracht, in zich zelven roemt, heeft zijn loon weg. En de kroon zal alleen hij dragen die steeds indacht, hoe de kracht die hij aanwendde, niet zijns, maar Godes was.

DR. A. K.

Officieele Berichten.

De classis 's-Gravenhage der Geref. Kerken in Nederland besloot in hare vergadering van 12 Sept. ingevolge van de haar door de Generale Synode gegeven opdracht met het oog op den nood der tijden, een algemeenen bededag uit te schrijven en daartoe te bestemmen Woensdag 20 Sept. e.k. Aan de kerkeraden der Geref. Kerken zal zoo spoedig mogelijk van dit besluit kennis worden gegeven.

Namens de classis:

F. W. GROSHEIDE.

Generale Synode Geref. Kerken in Nederland.

Woensdag 30 Augustus.

Na het zingen van ps. 97 : 7, het lezen van Efeze 3 : 14—einde en het gebed van den praeses wordt de morgenzitting geopend. Nu komt in bespreking het rapport „Over de eenheid van opleiding“.

Prof. Lindeboom, het lid der commissie, dat bezwaar heeft tegen de overwegingen van de conclusies van haar rapport, ontvangt het woord om zijne bezwaren aan de synode mede te deelen. Z Hooggel. heett bezwaar tegen de historische toelichting in het rapport gegeven, en wil niet, dat de synode uitspreke, dat het beginsel in het beding van 1892 genoemd, geen dogma is, omdat dit geheel overbodig is daar in dit beding geen sprake is van een dogma, maar van een beginsel.

Aan de verdere discussie nemen deel: Prof. Dr. H. Bouwman; Ds. W. Brenkelaar: oud. J. van Golverdinge; Prof. Dr. Rutgers; oud. Th. de Vries; Ds. G. Wisse; Prof. Noordtzij en de rapporteur Prof. Dr. H. H. Kuyper.

Ds. v. Halsema dient een amendement in op de conclusies van de commissie in overeenstemming met het advies van Prof. Lindeboom. Bij dit amendement wordt voorgesteld weg te laten de clausule met waardeering van de goede bedoeling dergenen, die deze voorstellen hebben ingezonden hoewel ze de gedeeldheid in de opleiding betreurt en aan het einde slechts uit te spreken: „acht het niet „noodig of gewenscht op dit verzoek in te „gaan, omdat in het beding van 1892 niet „gesproken wordt van een dogma, maar van een beginsel“.

Het eerste amendement wordt met 14 stemmen voor verworpen; het tweede amendement evenzeer met 13 stemmen voor.

Daarna worden met *alle* stemmen de conclusie's der commissie aangenomen, die aldus luiden:

1. de Generale Synode

kennis genomen hebbende van de verschillende voorstellen, die tot haar gekomen zijn, om tot meerdere eenheid van opleiding te komen,

overwegende dat het nog niet gebleken is, dat in de kerken genoegzame overeenstemming betreffende deze zaak gevonden wordt; als ook dat bij deze voorstellen niet voldoende rekening is gehouden zoowel met de bezwaren van hen, die het beginsel voorstaan, dat de kerken zullen hebben een eigen volledige inrichting voor de opleiding tot den dienst des Woords, als met de bezwaren van hen, die het beginsel van universitaire studie wenschen gehandhaafd te zien;

overwegende, dat de tijd haar ook nog niet rijp toeschijnt, om thans reeds tot een principieele oplossing van dit vraagstuk te komen,

besluit, met waardeering van de goede bedoeling dergenen, die deze voorstellen hebben ingezonden en hoewel ze de gedeeldheid in de opleiding betreurt, alle voorstellen in deze materie terzijde te leggen.

2. de Generale Synode

kennis genomen hebbende van het verzoek der Particuliere Synode van Friesland noordelijk gedeelte, dat de Generale Synode zich zal uitspreken over het zoogenaamde „beding van 1892“, opdat dit niet tot een dogma worde,

kennis genomen hebbende van de nadere verklaring der afgevaardigden, dat met dit zoogenaamde beding van 1892 bedoeld wordt de slotverklaring der Chr. Geref. Synode van Leeuwarden, dat deze synode oordeelde te moeten handhaven het beginsel, dat de kerk geroepen is eene eigene inrichting tot opleiding harer dienaren te hebben; met welke verklaring de Ned. Geref. Synode van 's-Gravenhage genoegen heeft genomen,

verklaart dat uit de bewoordingen zelf van deze overeenkomst en uit den aard der zaak volgt, dat de Gereformeerde Kerken in Nederland noch in dit beginsel noch in eenig ander beginsel van opleiding ooit een dogma hebben gezien,

en vermaant alle broeders, om ook bij verschil van overtuiging op dit punt, elkander in broederlijke liefde te verdragen.

Van de prae-adviseerende leden was alleen het advies van Prof. Lindeboom tegen. De praeses bedankt de commissie en haar rapporteurs voor den arbeid aan het rapport en de conclusie's besteed en spreekt den wensch uit, dat deze eenparige beslissing der synode tot zegen voor de kerken moge zijn.

Hierna begint de pauze.

Prof. Rutgers rapporteert over de verschillende voorstellen inzake de kerkelijke examina. Door verscheidene Part. Synodes wordt voorgesteld om het praeparatoir examen een ander karakter te geven, opdat bij het peremptoir examen meer nadruk kan gelegd worden op de z.g.n. practische vakken. De comm. van advies is eenter van oordeel, dat dogmatiek en exegese bij dit laatste examen in geen geval mogen vervallen en dat het praeparatoir-examen zijn eigen voorloopig karakter behoort te behouden, daar de definitieve examinatie een deel is van de beroeping zelve in breederen zin, en dus toekomst aan de kerk die beroept. Het is te wijten aan de classes zelve, indien zij geen genoegzamen nadruk leggen op de practische vakken, welke bovendien bij het onderzoek van een proponent, die nog zoo weinig ervaring heeft, niet de hoofdzaak mogen zijn.

Op voorstel van de comm. van advies besluit de synode:

1. niet te voldoen aan den wensch, dat „van het peremptoir examen het onderzoek in dogmatiek en exegese worde afgenomen“; reeds op grond van de overweging, dat het dit examen is, waardoor wordt beslist, of iemand, die tot den dienst des Woords en der Sacramenten beroepen wordt, tot dien dienst kan worden toegelaten; — dat hierbij de twee hoofdvakken dus niet kunnen wegvallen; — en dat ook bij die twee vakken de kerk, van welke de beroeping uitgaat, allerminst van de onderzoeking mag worden uitgesloten, gelijk toch geschieden zou, wanneer in die vakken alleen bij het praeparatoir examen werd geëxamineerd;

en 2. uit te spreken, dat wel door de Generale Synode voor het geheele peremptoire examen een tijd van ten minste drie uren gesteld is, maar dat de verlenging van dat minimum, en desgelijks de nadere bepaling van den tijd, die voor ieder vak in het bijzonder te besteden is, aan de classen, met de deputaten der Particuliere Synoden, is overgelaten; — dat dus, waar geklaagd wordt, dat sommige vakken, en met name practische daarbij niet tot hun recht komen, dit gebrek door de klagers zelven moet verholpen worden; — en dat, voor zoover er in het algemeen reden is voor die klacht, de Generale Synode er zich toe bepalen moet, om er bij alle classen en Particuliere Synoden op aan te dringen, dat bij het peremptoir examen alle daartoe behoorende vakken tot hun recht komen.

Bij monde van Dr. D. Hoekstra brengt de comm. van advies rapport uit over het verslag der curatoren van de Theol. School. Curatoren stellen voor, enkele colleges van Prof. M. Noordtzij op te dragen aan Dr. A. Noordtzij. Wat betreft de benoeming van een vijfden hoogleeraar verwierpen curatoren een voorstel van hoogleeraren om aldus te doen, terwijl zij zelf geen voorstel in dezen indienen. Evengoed ondersteunen zij een voorstel van hoogleeraren om het doctoraat aan de Theol. School in te stellen.

Prof. Dr. H. Bouwman werd weder benoemd tot redacteur van de „Bazuin“.

Te betreuren valt dat het aantal abbonné's steeds slinkende is.

De schoolkas sluit met een belangrijk tekort, vooral te wijten aan de verplichtingen aan de Nationale Vereeniging; welke verplichtingen binnen drie jaren afloopen, zoodat er geen grond is tot groote bezorgdheid. 84 kerken collecteerden slechts eens; 11 in het geheel niet. Ingediend werd een regeling voor kindergeld voor hoogleeraren aan de school en tot het verstrekken van een toelage aan de weduwe van een overleden lector.

Op voorstel van de comm. van advies aan vaardt de syn. de volgende conclusiën: 1e. De Generale Synode zendt van harentwege een circulaire aan al de classes, waarin zij er op wijst, dat sommige kerken nalatig zijn in het geregeld tweemaal collecteeren voor de school, en waarin door haar wordt verzocht, dat de classes in hare vergaderingen geregeld vragen, of alle kerken tweemaal 's jaars voor de school collecteeren en alzoo zorgen, dat haar classicale correspondent van al de kerken der classis op tijd de in de samenkomst der gemeente te houden collecten ontvange.

2e. De Generale Synode besluit aan de Hoogleeraren van de Theol. School een jaarlijksch kindergeld toe te leggen, overeenkomstig de daartoe door het Curatorium voorgestelde regeling.

3e. De Generale Synode besluit aan Mevr. de Wed. Dr. F. F. Fisscher een jaarpensioen te verstrekken uit het Pensioenfonds der Theologische School in overeenstemming met het besluit dat door het Curatorium dienaangaande is genomen; aan welk besluit de Synode hare sanctie hecht.

4e. De Generale Synode besluit, dat aan den Lector Dr. A. Noordtzij zal worden verzocht aan de Theologen onderwijs te geven in Text critiek en Archaeologia Sacra, en aan de Propaedeutici in Land- en Volkenkunde.

5e. De Generale Synode besluit de handelingen der Curatoren goed te keuren, met dien verstande, dat in verband met de behandeling van punt D 2—7 van het Agendum over de benoeming van een vijfden Hoogleeraar en de instelling van het Doctoraat aan de Theol. School nader door de Synode zal worden beslist, en de Curatoren dank te zeggen voor hun gewichtige diensten aan de Kerken bewezen.

Inzake den arbeid der zending worden de volgende voorstellen aangenomen:

1. Zoowel voor Soemba als voor Midden-Java worden „algemeene“ en „afzonderlijke“ vergaderingen, bedoeld in art. 15 der Zendingsorde, ingesteld:

2. Die vergaderingen zullen *jaarlijks* één afgevaardigde naar elkander zenden: 't eene jaar één van Java naar Soemba, 't andere jaar één van Soemba naar Java;

3. Uit de Generale Kas zal ter bestrijding der kosten van afvaardiging een gedeelte worden betaald;

4. Art. 15 van de Zendingsorde zal dienovereenkomstig worden gewijzigd;

5. Andere wijzigingen in de Zendingsorde, behalve wellicht art. 11, worden thans niet aangebracht. Aan de nieuw te benoemen deputaten der Generale Synode voor de Zending onder Heidenen en Mohamedanen wordt echter opgedragen het punt van „revisie der Zendingsorde“ nader onder de oogen te zien, en daarover desnoods aan de volgende Synode voorstellen te doen.

Prof. Honig rapporteert inzake de Medische Zending in verband met het rapport van de kerk van Amsterdam.

De volgende conclusiën worden aangenomen:

1. De Synode betuigt aan de kerk van Amsterdam in 't algemeen en hare deputaten voor de Medische Zending in het bijzonder hareu hartelijken dank voor den veelomvattenden arbeid in dezen in de afgeloopen jaren verricht, en spreekt er hare blijdschap over uit, dat deze arbeid, door den zegen des Heeren tot dusver rijkelijk gekroond, zich thans ook zal richten op Solo;

2. Aan de nieuw te benoemen Generale Deputaten voor de Zending op te dragen, aan de kerk van Amsterdam jaarlijks voor den Medischen Dienst, zà ingekomen verzoek en bij gebleken noodzakelijkheid, een subsidie uit te keeren tot een maximum van twee duizend gulden.

In verband met de uitnoodiging van de „First International Mission Study Conference“ besluit de Synode, aan het moderamen van de fungeerende deputaten op te dragen eene beslissing te nemen op deze invitatie. Deze broeders kunnen zoo noodig een onderzoek instellen naar 't karakter, den duur en de belangrijkheid dezer Conferentie, om daarna een besluit te nemen.

Op voorstel van den rapporteur ds. Brenkelaar besluit de Syn. de toezegging van de financieele bijdrage voor de Wed. ds. H. te vernieuwen en ook aan ds. D. steun te verleenen.

Dezelfde rapporteur leest het rapport voor over de toekomstige positie der Keucheniusschool, waarover een breed uitgewerkt voorstel door de Generale Deputaten voor den arbeid der Zending is ingediend met bijvoeging van ontwerp-reglementen. De strekking van de voorstellen is, dat de Keuch. School in drie afdeelingen wordt gesplitst: 1. tot opleiding van inlandsche onderwijzers; 2 tot opleiding van inlandsche helpers bij den Dienst des Woords; 3. tot opleiding van helpers voor den Medischen dienst.

Voor elk dezer onderafdeelingen wordt door de Syn. een reglement vastgesteld.

Van den gang van zaken aan de Keucheniusschool wordt verslag gedaan; zij nam toe in bloei en beantwoordt steeds meer aan haar doel. De afdeeling telt thans 38 leerlingen.

De Generale Synode besluit:

1. de handelingen der deputaten inzake de Keucheniusschool goed te keuren;

2. voldoening te betuigen over den arbeid der B. B. D. Bakker, D. Koelewijn en J. P. Zuidema, alsmede van de Alg. Verg. en den Raad van Toezicht;

3. te voldoen aan het verzoek aan Br. D. Koelewijn door zijn salaris te verhoogen met ƒ 25 per maand ingaande met 1 Oct. a.s.

4. Aan Br. J. Zuidema eervol ontslag te verleenen als eerste leeraar aan de Keuch. School onder dankbetuiging voor al zijn arbeid en hem te benoemen tot „leeraar aan de School ter opleiding van helpers bij den dienst des Woords“, terwijl de datum waarop dit ontslag en deze benoeming zal ingaan, later zal worden bepaald.

5. Aan de te benoemen deputaten voor de Zending op te dragen om,

a. na overleg met Br. J. Zuidema, de Alg. Verg. en de Bizondere Verg. van Dienaren des Woords de data te bepalen, waarop het ontslag en de benoeming sub 5 genoemd, zullen ingaan.

b. en voorts vast te stellen de instructie van Br. J. Zuidema als Leeraar aan de school tot opleiding van helpers bij den dienst des Woords, met dien verstande, dat daarbij Br. J. Zuidema zijn verkregen financieele rechten zal blijven behouden.

Ds. Bakker rapporteert over de voorstellen inzake art. 223 van het regeeringsreglement voor Ned. Indië, tot strekking hebbende dat alle beletselen voor de prediking van het Evangelie in Ned. Indië mogen worden weggenomen.

1. De Generale Synode stelt de beslissing over de voorstellen van de Particuliere Synode van Gelderland en van de Afzonderlijke Vergadering van missionaire dienaren des Woords op Midden-Java uit tot de eerstvolgende Generale Synode.

2. De Generale Synode stelt deze voorstellen in handen van de nieuw te benoemen deputaten voor de Zending, met opdracht:

a. te onderzoeken bij de Regeering of zij geneigd is onze bezwaren tegen Art. 123 weg te nemen,

b. te onderzoeken op welke wijze de verbouding tusschen de Zending en de Koloniale Regeering het best zou kunnen geregeld worden.

Inzake het zendingsconsulaat in Ned. Indie besluit de Gen. Synode:

1. aan Ds. van B. hartelijk dank te betuigen voor de diensten, door hem als zendingsconsul aan onze kerken bewezen;

2. uit te spreken, dat zij, gezien den arbeid van Ds. van B., 't zendings-consulaat zeer op prijs stelt, en te besluiten, de aansluiting bij 't zendingsconsulaat te bestendigen;

3. aan de te benoemen Depp. voor de Zending op te dragen, in deze zaak te doen wat noodig mag blijken in het belang van den Zendingsarbeid der Kerken.

In antwoord op vragen gesteld door de afzonderlijke vergadering van Missionaire Dienaren des Woords op Midden-Java, besluit de Synode:

a. dat een echtverbintenis tusschen Christenen en Mohamedanen of heidenen ongeoorloofd is;

b. dat zulk een verbintenis niet kerkelijk mag worden bevestigd en geregeld.

c. dat een christen of christin, die tot zulk eene echtverbintenis neiging of voornemen opleeft, behoort vermaand te worden daarvan af te zien;

d. dat in de prediking en onderwijzing der Gemeente, aan deze zaak de noodige aandacht behoort te worden gewijd; en

e. dat de moedwillige en onbekeerlijke overtreders kerkelijk moeten worden gestraft.

En voorts: *a.* dat een z. g. n. gedwongen huwelijk wel kerkelijk met het gewone formulier moet worden bevestigd; *b.* dat echter de man en vrouw om hun zonden kerkelijk moeten worden gestraft; *c.* dat hun schuldbelijdenis voor de Gemeente behoort te geschieden; *d.* en dat over den tijd waarop deze schuldbelijdenis geschieden zal, in elk geval afzonderlijk moet worden beslist.

Op een verzoek, ingediend door Ds. Henry Beets, verklaart de Synode dat zij de pogingen van de classis der Hudson Christian Reformed Church in N.-Amerika tot het oprichten van een Christian Home voor immigranten en zeelieden in de belangstelling der vereen. aanbeveelt.

Ds. Henry Beets neemt met enkele hartelijke woorden afscheid van de Synode. Het moderamen doet aan de Synode voordrachten voor verschillende te benoemen deputaten.

Inzake de tijdelijke ruiling en duurzame overplaatsing van mission.-predikanten op Java besluit de Synode op voorstel van de Com. v. advies bij monde van den rapporteur Ds. v. t. Veen:

a. Op *ruiling* of *verplaatsing* van mission. dienaren zooals die in het referaat is bedoeld, mogen de Kerken niet ingaan; en

b. Er kan alleen *dan* van ruiling of verplaatsing sprake komen, als zij door de miss. predikanten wordt begeerd en verzocht.

Door de classis 's Gravenhage is verslag gedaan over de uitvoering der haar gedane opdracht inzake het uitschrijven van een bede- of dankstond. De Gen. Syn. besluit de classis 's Gravenhage dank te zeggen voor de wijze, waarop zij hare opdracht vervuld heeft, en de opdracht van deze classis te continueeren.

In antwoord op een schrijven van Ds. B, waarom geen bededag is uitgeschreven met het oog op de aanhoudende droogte en de thans heerschende veeziekte, en waarom dit niet gedaan is in 1909 en 1903 spreekt de Syn. uit, dat zij het niet uitschrijven van een bededag in genoemde gevallen goedkeurt, wijl geen bepaald algemeene ramp aanwezig was.

Inzake de huishoudelijke uitgaven der deputaten voor de zending, besluit de Syn. de rekening en verantwoording der deputaten goed te keuren en hen met dankzegging te dechargeeren.

Donderdag 31 Aug. *Morgenzitting.*

Na lezing der notulen over de vergaderingen, welke worden gearresteerd, stelt de voorzitter voor een telegram van gelukwensching te zenden aan H. M. onze Koningin, van den volgenden inhoud: De Geref. Kerken te Zwolle in Generale Synode vergaderd, bidden Uwer Majesteit den zegen des Heeren toe bij de gewichtige taak der regeering van ons volk, opdat ook zij een stil en gerust leven leiden mogen; zij voegen daaraan toe hare gelukwenschen voor den vorstelijken Gemaal, den Prins der Nederlanden, en hare zegenbede voor de jeugdige Prinses.

De voorz. stelt thans aan de orde de voorstellen van de comm. van advies inzake de benoeming van een vijfden hoogleeraar aan de Theol. School. Zij luiden aldus:

De Synode, overwegende, dat het rapport van het Curatorium aangaande het onderwijs, aan de Theol. School gegeven, gunstig is.

overwegende, dat de meerderheid van de Curatoren de benoeming van een vijfden hoogleeraar niet absoluut noodzakelijk acht,

overwegende, dat de jaarlijksche rekening van de Theol. School in de eerste drie jaren een belangrijk nadeelig saldo zal opleveren,

besluit tot de benoeming van een vijfden hoogleeraar thans niet over te gaan.

Door de minderheid der comm. van advies wordt aan de Syn. voorgesteld dat zij, overwegende, dat, met het het oog op den gevorderden leeftijd van twee hoogleeraren, versterking van de onderwijskrachten aan de Theol. School wenschelijk en noodzakelijk is,

overwegende, dat de leerstoel, die in 1902 door het vertrek van Prof. Biesterveld vacant werd, nog niet weder bezet is, en het gewenscht is, dat de vakken die zich om het Ambt en de Zending concentreeren, door een bepaald daartoe aangewezen hoogleeraar gedoceerd worden;

overwegende, dat de financieele toestand der Theol. School, hoewel niet gunstig, toch niet onrustbarend is;

overwegende, dat de benoeming van een vijfden hoogleeraar ten goede zal komen aan de rust en den vrede in onze kerken,

thans besluit tot de benoeming van een vijfden hoogleeraar over te gaan.

De overwegingen waarop het voorstel van de meerderheid der com. van advies steunt, zijn deze:

1. dat, naar het oordeel van het Curatorium, de resultaten van het onderwijs aan de Theol School gunstig zijn, en de examens, die door de candidaten in de classicale vergaderingen afgelegd worden, er een bewijs van zijn, dat het onderwijs aan de Theol. op peil staat.

2. dat de meerderheid van het Curatorium van oordeel is, dat de benoeming van een vijfden hoogleeraar, hoewel op zichzelf zeer wenschelijk, op dit oogenblik niet absoluut noodzakelijk is, en de Synode met dit oordeel van meerderheid van Curatoren ernstig rekening heeft te houden.

3. dat de nieuwe regeling, door het Curatorium ontworpen, waardoor het aantal collegeuren van Prof. Noordtzij met drie verminderd is, voorloopig voldoende kan worden geacht.

4. dat de financien van de Theol. School de benoeming van een vijfden hoogleeraar niet toelaten, aangezien er in de schoolkas gedurende de eerste jaren een belangrijk tekort zal zijn, en het uitschrijven van een extra collecte voor de Theol. School geen aanbeveling verdient, terwijl niet mag worden voorbijgezien, dat de salarissen der hoogleeraren dringend verhooging behoeven. Over drie jaren zal de financieele toestand wellicht van dien aard zijn, dat over de benoeming van een vijfden hoogleeraar zal kunnen beslist worden, zonder dat de financiën bezwaar behoeven op te leveren.

5. dat eindelijk niet onvermeld mag blijven, dat aan geen enkele hoogeschool hier te lande een afzonderlijke leerstoel voor de practische vakken gevestigd is.

Terwijl de minderheid de volgende overwegingen aan de Syn. voorlegt:

1. dat de leerstoel van wijlen Prof Biesterveld sinds 1902 onbezet is en het in het belang van het onderwijs aan de Theol. School is, dat de verschillende vakken, die zich om het ambt en de Zending concentreeren, door een bepaald daarvoor aangewezen hoogleeraar worden gedoceerd, terwijl het bovendien in de bedoeling ligt, aan den te benoemen hoogleeraar ook enkele andere vakken op te dragen, opdat het werk van de andere hoogleeraren eenigszins worde verlicht.

2. dat, hoewel de meerderheid van Curatoren der Theol. School het voorstel om een vijfden hoogleeraar te benoemen, niet kan ondersteunen, toch een sterke minderheid van een tegengesteld gevoelen is, terwijl ook het College van hoogleeraren eenparig adviseert een hoogleeraar te benoemen, welk advies in deze zaak van groote beteekenis moet worden geacht,

3. dat door de nieuwe regeling van de colleges van Prof. Noordtzij wel eenige verlichting voor dezen hoogleeraar is aangebracht, maar dat aan het verzoek van Prof. Lindeboom, met het oog op zijn gevorderden leeftijd van enkele colleges te worden ontslagen, namelijk van die colleges, welke hij sinds het vertrek van Prof. Biesterveld in 1902 boven het gewone getal voor zijne rekening nam, niet is voldaan en het toch billijk is dat aan dien wensch worde tegemoet gekomen.

4. dat de financieele toestand van de Theol. School in het geheel niet onrustbarend is, wijl het *batig* saldo bij gewone inkomsten en uitgaven, jaarlijks ƒ 8000— bedraagt en daardoor het toekomstig tekort in de kas der school binnen weinige jaren zal zijn gedekt, terwijl er geen twijfel bestaat, of het salaris van den vijfden hoogleeraar zal, zoo de Synode bij de Kerken aandringt op meerdere offervaardigheid voor de Theol. School, kunnen worden betaald uit de verhooging der collecten en de stijging van de contributiën.

5. dat de benoeming van een vijfden hoogleeraar zeer bevordelijk zal zijn aan de rust en den vrede in onze kerken. Zulk een besluit zal in de kerken in 't algemeen en inzonderheid op hen die prijs stellen op de handhaving en bevestiging der Theol. School, een gunstigen indruk maken. Indien de Synode aan deze voortreffelijke stichting hare volle aandacht schenkt, en de onderwijskrachten versterkt, zal zij er toe medewerken, dat het vertrouwen, dat geschokt is, weder wordt hersteld.

Ds. Landwehr dient het volgende voorstel bij de Synode in:

De generale Synode:

van oordeel, dat een vijfde hoogleeraar aan de Theol. School noodig is;

overwegende, dat de toestand der financiën van dien aard is, dat geen gelden voorhanden zijn om een vijfden leeraar te salarieeren;

besluit op vermeerdering der financiën bij de Kerken aan te dringen, opdat op de e.k. Generale Synode over de mogelijkheid eener benoeming kan worden geoordeeld,

en *draagt* aan de Curatoren op, deze zaak voor te bereiden en de volgende Synode te dienen van advies.

Na breedvoerige discussie, waarin vooral over de verschillende overwegingen werd gehandeld, werden de voorstellen van meer en minderheid verworpen en wordt dat van Ds. Landwehr met 42 tegen 6 stemmen aangenomen.

Na de pauze wordt behandeld het rapport van deputaten inzake de Gereformeerde kerken in Argentinië. De deputaten hebben een circulaire gezonden aan de kerken om een collecte te houden voor deze zaak. Ook hebben ze zedelijken steun geboden om een onderwijzer uit te zenden naar Argentinië, die geheel op eigen verantwoordelijkheid is beroepen tot dienaar des Woords. De regeering heeft subsidie toegezegd voor de scholen te Buenos-Ayres en Tres-Arroyos. Er is hope, dat die Gereformeerde kerken in Argentinië weldra uit eigen middelen kunnen bestaan. Deputaten geven in overweging, deze kerken als buitenkerken aan te merken, hetzij van de kerken in Amerika hetzij van de kerken in Nederland. Dr. J. van Lonkhuizen ontvangt gelegenheid te verklaren, waarom hij een tijdlang zich een benoeming tot superintendent van de Gereformeerde kerken heeft laten welgevallen, ofschoon dit natuurlijk niet is naar de beginselen van het Gereformeerd kerkrecht. Bij zijn vertrek naar Noord-Amerika beveelt hij de belangen der Gereformeerden in Argentinië ten zeerste aan de liefde der kerken in Nederland aan. Helaas, totnu hebben slechts 20 percent der kerken aan het verzoek om een collecte voldaan. De synode besluit overeenkomstig de conclusie van het rapport der commissie, door Ds. H. Meijer uitgebracht:

1. Aan Deputaten den bizonderen dank der Synode te brengen voor hun arbeid.

2. Het rapport van Deputaten in de Acte op te nemen.

3. Opnieuw deputaten te benoemen voor deze aan elegenheid, en aan deze deputaten als adviseur toe te voegen Dr. J. v. Lonkhuijzen.

4. De opdracht dezer Deputaten, inzonderheid van wege eenig begrijpelijk misverstand, tusschen hen en deputaten voor de correspondentie met de buitenlandsche kerken, gerezen ten gevolge van minder duidelijke bewoordin-

gen der Acta van Amsterdam (zie Bijlage LXXVII laatste conclusie), nader aldus te belijnen:

a. dat zij de kerken van Buenos-Aires en Fres Arrayoa en overige verspreide groepen onzer stam- en geloofsgenooten in Argentinië dienen van advies, en in voorkomende gevallen de belangen en groepen voor de kerken in Nederland bepleiten.

b. dat zij in de komende drie jaren met bisonderen aandrang weder een collecte van de kerken vragen, als zijnde finantiële hulp voor de kleine en zwakke kerken in Argentinie zeer noodig.

c. dat zij de opneming van de kerken van Buenos-Airos en Fres Arroyos als buiten-kerken onder de een of andere classes voorbereiden tegen de Generale Synode van 1914, en wel in overleg met genoemde kerken en met de Deputaten der Synode in Noord Amerika.

5. Uit te spreken dat de bemoeienis met de kerken in Argentinie alleen aan deze deputaten is opgedragen.

Ds. Meijer rapporteert verder dat de hulp van Deputaten tot bijwoning der peremptoire examens in Bentheim en Oost Friesland niet is ingeroepen; dat de deputaten, benoemd om een schrijven te richten aan de Free Church in Schotland, door verschillende omstandigheden hun opdracht niet hebben vervuld.

De deputaten voor de uitvoering van art. 95 der Synode van Amsterdam (inzake Humpata) ontvangen de dankzegging voor hun arbeid.

De Synode gaat nu over in Comité Generaal.

Heden werd aan de orde gesteld het rapport van de Deputaten voor de Zending onder de Joden. Een uitvoerig verslag van den arbeid dezer Deputaten is in handen van de Synodeleden. De deputaten hebben zooveel mogelijk uitvoering gegeven aan het besluit van de vorige Synode: „om voort te gaan met de oprichting te bevorderen van plaatselijke Zendingscomité's, uitgaande van den Raad der plaatselijke kerk tot bearbeiding van de Joden binnen hun ressort, en deze te steunen. Ds. Meijerink rapporteert namens de commissie van advies over dit verslag. De Synode stemt in met de conclusie van dit rapport:

Resumeerende adviseert uwe commissie der Synode:

a. deputaten dank te zeggen voor hun arbeid;

b. behoudens de gemaakte opmerkingen de handelingen van deput. goed te keuren;

c. deputaten te dechargeeren en ten aanzien van de door deputaten gedane voorstellen, te besluiten:

1. in aansluiting aan de Amsterd. Synode de kerken krachtig op te wekken tot ernstige bebartiging van de Jodenzending, en de kerkeraden aan te sporen tot het vormen van plaatselijke zendingscomité's onder de Joden, binnen hun ressort te bearbeiden.

2. te benoemen voor de zending onder de Joden 5 deputaten, daarbij rekening houdende met Joden centra in verschillende streken des lands;

3. deze deputaten te machtigen, met handhaving van het te Amsterdam besloten, zich zoo noodig voor het financieel beheer bekwame hulp te verschaffen;

4. aan deze deputaten op te dragen:

a. door geschriften en spreekbeurten de zaak van de Zending onder de Joden bij den voortduur in onze kerken te bepleiten;

b. den arbeid der bestaande zendingscomité's die uitgaan van een kerkeraad, te steunen;

c. de oprichting van zulke comité's, waar zij nog niet worden gevonden, te bevorderen ook door persoonlijke samenspreking met den kerkeraad ter plaatse;

5. aan deze deputaten volmacht te geven:

a. dat zij, indien de staat van de financiën dit toelaat, zich in verbinding stellen met de kerken, die in aanmerking komen voor de aanstelling van een missionairen dienaar des Woords voor de zending onder de Joden, en dat zij, zoo eene kerk hiertoe bereid bevonden wordt, aan deze kerk hunne medewerking verleenen tot het bepalen en vaststellen der verhouding ook in financieel opzicht, waarin de zendende kerk zal staan tot de overige kerken, en voorts tot het werk der beroeping en tot het vaststellen der instructie van den missionairis.

b. dat zij aan alle kerken de gelegenheid geve, de aandacht der deputaten te vestigen op haars inziens tot dezen arbeid bekwame personen,

c. dat zij de zendende kerk financieelen steun verleene voor het levensonderhoud van den missionairen dienaar en voor de nadere toerusting en voorbereiding tot zijn taak.

Ds. v. Veen rapporteert over het rapport van deputaten naar art. IV der zendingsorde.

Aan deputaten wordt de dank der synode gebracht.

Prof. Dr. Honig rapporteert over de voorstellen tot verbetering van de opleiding van missionaire dienaren des Woords. Besloten wordt de nieuw te benoemen deputaten voor de zending op te dragen, de volgende synode van advies te dienen over de vraag — het oordeel van de missionaire arbeiders en desgewenscht ook van anderen gehoord — in hoeverre de voorbereiding der missionaire predikanten verbetering behoeft.

Prof. Dr. van Gelderen rapporteert over een tuchtzaak, die reeds herhaaldelijk is behandeld. Omdat er geene nieuwe elementen zijn te berde gebracht, werd besloten te blijven bij de vorige beslissingen. Eenzelfde beslissing valt in een andere zaak, waarover Ds. Halsema rapporteert. Dezelfde rapporteert over de handelingen van Deputaten op de vorige Synode benoemd, om een schrijven te richten aan de kerken over de verbetering van de predikantstractementen. De Synode besluit:

a. Deputaten hartelijk dank te zeggen voor de uitnemende wijze waarop zij aan hunne opdracht hebben voldaan,

b. hun rapport in de Acta op te nemen,

c. dezelfde Deputaten te benoemen met opdracht om in 1913 de Geref. kerken aan hun missive van 1909 te herinneren, door deze opnieuw rond te zenden, en meteen van alle plaatselijke kerken opgaaf te vragen *of* en zoo *ja*, tot welk bedrag het tractement sedert 1909 is verhoogd, en hiervan rapport te doen op de eerstkomende Generale Synode.

Oud. van Meijenfeldt rapporteert over het Kerkblad, dat sinds 1910 dit blad niet meer is verschenen. De Synode besluit:

te handhaven het Besluit der Generale Synode van 1908, dat het Kerkblad niet meer geregeld verschijne; maar de eventueele verschijning daarvan over te laten aan de prudentie van den redacteur Ds. B. van Schelven.

Dezelfde rapporteert over het verslag van het Archief der Synode. Alle conclusie's worden aangenomen:

1. Den Archivaris, Ds. H. W. van Loon, dank te zeggen voor den uitmuntenden arbeid door ZWErw. verricht en hem als Archivaris te continueeren.

2. Ingevolge advies van de Commissie ad hoc den Kerkeraad van Amsterdam op te dragen de brandvrije bewaarplaats voor het Archief te doen aanbrengen op de voorgestelde plaats volgens overgelegd ontwerp met bijgevoegde toelichting.

3. De kosten, geraamd op *f* 250.—, aan den Kerkeraad van Amsterdam te vergoeden.

4. Den Kerkeraad van Amsterdam uit te noodigen, dat hij zich verbinde:

a. deze brandvrije bewaarplaats voor niets anders aan te wenden dan voor het Archief der Generale Synodes;

b. haar toegankelijk te stellen voor daartoe bevoegden, om de stukken, die zij bewaart, te kunnen raadplegen, op zulk een tijd, en op zulk een wijze, als in overleg met den archivaris zal worden bepaald;

c. zorg te dragen, dat, welke veranderingen met het kerkgebouw ook plaats hebben, het archief ongeschonden bewaard blijve en steeds in zoodanigen toestand verkeere, dat het eventueel naar eene andere plaats kunne worden overgebracht.

Oud. Zeelte brengt rapport uit over de handelingen van het moderamen van de vorige synode van 1908. Besloten wordt hunne handelingen goed te keuren in het bijzonder ook wat betreft de wijze van uitvoering van de besluiten inzake het verband tusschen onze kerken en de Theol. Faculteit der Vrije Universiteit.

Prof. Dr. van Gelderen rapporteert over het verzoekschrift van Dr. Slotemaker de Bruine, voorzitter van den Bond van Protestantsche drankbestrijdersvereenigingen Enkrateia om óf een afgevaardigde óf een sympathiebetuiging naar het in deze maand te houden internationaal congres tegen het alcoholisme te zenden. De commissie van advies is van oordeel, dat zoodanige vertegenwoordiging bezwaarlijk is overeen te brengen met het karakter der synode als zuiver kerkelijke vergadering. Daarentegen is de commissie van oordeel, dat de wensch om de aandacht der kerken te vestigen op den strijd tegen het alcoholisme in 't algemeen en op het congres in het bijzonder, zonder bezwaar kan worden ingewilligd. Door de publicatie van de sympathiebetuiging met het streven van het congres in het persverslag zal vanzelf, naar de meening der commissie, de aandacht der kerken op de zaak worden gevestigd. Op voorstel der commissie besluit de synode schriftelijk hare sympathie met het streven van het internationaal congres tegen het alcoholisme te betuigen en door publicatie dezer sympathiebetuiging in het persverslag de aandacht der kerken op den strijd tegen het alcoholisme in het algemeen en op het congres in het bijzonder te vestigen.

Gedurende het overige gedeelte van de morgenzitting vergaderde het comité.

In de middagzitting, die met het zingen van Ps. 115 : 3 wordt geopend, komt aan de orde neigeen op het agendum voorkomt onder punt *h* Kerk en Overheid. Ds. Rudolph is rapporteur. Aangenomen wordt het voorstel van de Particuliere Synode van N.-Brabant en Limburg en besluit de Synode zich door hare Deputaten voor de Correspondentie met de Hooge Overheid tot de Regeering te wenden met het verzoek, de reglementen voor de gevangenissen zoodanig te wijzigen, dat de gevangenen bezoek kunnen ontvangen van den predikant der kerk waartoe zij behooren, al of niet in tegenwoordigheid van beambten. Ook het voorstel van de Particuliere Synode van Friesland (N. G.) vindt sympathie. Het strekt om het verzoek te doen om algeheele opheffing van de financieele lasten, verbonden aan het verkrijgen van een extract uit het huwelijksregister, noodig voor de kerkelijke huwelijksbevesting. De Synode besluit om zich in deze zaak te richten tot den Minister van financiën, met het verzoek door wetsduiding deze extracten en de vrijstellingen van art. 27 zegelwet op te nemen en daarvan door Ministeriele aanschrijving aan de ambtenaren van den burgerlijken stand bericht te willen doen. Ds. Rudolph rapporteert verder over de voorstellen van Groningen, N. Brabant, en de classes Haarlem en Enkhuizen, om bij de Regeering aan te dringen, bij eventueele grondwetsherziening art. 171 der Grondwet alzoo te wijzigen, dat het onrecht aan de Gereformeerde Kerken aangedaan, worde opgeheven. Het uitvoerig en belangrijk rapport over deze zaak bevat een uitvoerige historische beschouwing over het recht op de kerkgoederen en het ontstaan van art. 171 der Grondwet. De strekking van het rapport is, dat noch een wijziging van art. 171 noch een losmaken van den financieelen band tusschen de Overheid en de Kerken het onrecht zullen wegnemen aan de Gereformeerde Kerken aangedaan. Een amendement van Ds. Lindeboom wordt aangenomen en in de conclusie het woorje „thans" opgenomen, zoodat de Synode besluit „thans niet in te gaan op hetgeen door de particuliere Synode van Groningen, N.-Brabant en „Limburg en de classis Haarlem en Enkhuizen „wordt voorgesteld".

Prof. Noordtzij rapporteert over de onderscheidene voorstellen om bij de Regeering aan te dringen op wederinvoering van de doodstraf. Ook dit rapport is uitvoerig en geeft vele belangrijke redenen voor de conclusie om zich te dezer zake door deputaten voor de correspondentie te wenden tot H. M. de Koningin en tot den Minister van Justitie.

De praeses stelt aan de orde de vraag of de synode zich in deze zaak zal wenden tot de Hooge Overheid. Met 25 tegen 24 stemmen wordt deze vraag bevestigend beantwoord.

De synode besluit daarna:

a. dat de kerken het gewenscht achten ten opzichte van de wederinvoering van de doodstraf tegen opzettelijken en weldewesen moord of doodslag zich te wenden tot de Hooge Overheid;

b. dit doen niet door requestreering, maar door samenspreking van de deputaten der kerken voor de correspondentie met de Hooge Overheid om Hare Majesteit de Koningin, in verkregen audientie, bekend te maken met de ernstige overtuiging der kerken te dezer zake, daarna ook met den Minister van Justitie;

c. daarna over het gehoorde rapport uit te brengen aan de volgende Generale Synode.

Ds. Breukelaar rapporteert over het rapport van generale deputaten voor de zending en geeft een resumptie van dit groote rapport. In 1908 werd voor de Generale kas voor de zending ontvangen *f* 22736.20½, in 1909 *f* 18134.37½, in 1910 *f* 20559.42. Men houde wel in 't oog, dat dit slechts de inkomsten zijn van de Generale kas. Veel grooter sommen werden door de afzonderlijke zendende kerken saamgebracht voor de zending op Midden-Java en Soemba. Met algemeene stemmen worden de conclusie's van het rapport aangenomen, nadat Ds. Klaarhamer's voorstel is overgenomen om de conclusie's aan te willen vullen met de betuiging van den hartelijken dank aan de broeders, die het financieel beheer van de zending behartigd hebben.

In de *namiddagvergadering* werden de volgende conclusiën inzake de zending aangenomen:

De Generale Synode besluit:

1. dank te betuigen aan de deskundigen, die telken jare de administratie hebben nagezien, alsmede aan den quaestor voor de gehouden administratie en het gehouden beheer,

2. de rekening en verantwoording van de deputaten der Gen. Synode voor de zending betreffende de Gen. Kas goed te keuren en hen te dechargeeren,

3. te stellen ter beschikking van Alg. Verg. ten behoeve van de zendingsbibliotheek op Midden Java een bedrag van ten hoogste *f* 200 per jaar,

4. toe te staan voor de kosten van de Alg Verg. een bedrag tot een maximum van *f* 100 per jaar.

5. op te dragen aan de te benoemen deputaten der Gen. Synode voor de zending quaestoren te benoemen van art. 27 der zendingsorde,

6. uit te spreken, dat de kerken van *alle* hunne inkomsten voor de zending, en dus ook voor wat inkomt vóór den Med. dienst, 10 pCt. behooren te storten in de Gen. Kas en met nadruk de kerken op te wekken tot eene getrouwe navolging van dezen regel,

7. te doen vervallen de uitzondering, die tot heden was toegestaan voor wat de vereeniging Dr. Scheurer hospitaal bijeenbracht voor den Med. dienst, wat betreft de storting der 10 pCt. en aan de te benoemen deputaten op te dragen te dier zake met de kerk van Amsterdam in overleg te treden in verband met de subsidie, die voor het Petronella-hospitaal is toegestaan.

8. de te benoemen Deputaten voor de zending te machtigen, desnoodig gedurende de volgende drie jaren, desnoodig tweemaal een extracollecte uit te schrijven ten behoeve van de Gen. Kas.

9. Last en macht geven aan de te benoemen deputaten voor de zending om in geval van uiterste noodzakelijkheid ter voorkoming van stagnatie in den gang der zaken, zoo mogelijk voorschot op te nemen voor rekening der gezamenlijke kerken tot een maximum van *f* 19.000.

10. Aan de te benoemen dep. voor de zending, ter uitvoering van het bepaalde in Art. XVIII al. 2 der zendingsorde dezelfde instructie te verstrekken, die de Gen. Syn. van Amsterdam in navolging van die van Arnhem en Utrecht hare deputaten gaf, en voorts hen op te dragen om alle voorkomende zaken, die mochten blijken niet geregeld te zijn of waarover de beslissing niet kon worden uitgesteld tot de volgende Gen. Synode, te oordeelen en te beslissen.

In de *avondvergadering* wordt aan de orde gesteld, het advies over de voorstellen tot het verleenen van promotierecht aan de Theol. School, uitgebracht bij monde van Dr. T. Hoekstra. Ter tafel is een gedrukt advies van de hoogleeraren die eenparig op het verleenen van dit recht aandringen, terwijl de curatoren bij meerderheid van stemmen besloten dit voorstel niet te steunen. Het advies der Com. van rapport wordt eenparig overgenomen, luidende:

De Synode, kennis genomen hebbende van de voorstellen van de Particuliere Synode van Overijssel en van de classis Koevorden, insgelijks van het verzoek van de Hoogleeraren der Theol. School inzake het verleenen van het promotierecht aan de Theol. School,

overwegende, dat de Synode besloten heeft thans de benoeming van een vijfden hoogleeraar nog niet over te gaan,

besluit het voorstel van de Partic. Synode van Overijssel en de classis Koevorden, en het verzoek van de Hoogleeraren der Theol. School thans niet in behandeling te nemen.

Oudertling Hiersch rapporteert inzake een verzoek aan de Geref. Kerk van Brielle; op voorstel der com. van advies besluit de Synode.

1. Den geachten deputaat voor deze zaak, Ds. B. van Schelven, voor zijne bemoeiing haren dank te betuigen.

2. Aan de financiëele commissie dezer Synode op te dragen, de reeds voorgeschoten gelden à *f* 200 aan den Broeder bovengenoemd terug te betalen.

3. De particuliere Synode van Zuid Holland (Zuider gedeelte) uit te noodigen, om gedurende het ingetreden Synodejaar jaarlijks *f* 100 uit te keeren, op vertoon van quitantie aan den Kerkeraad van Brielle, om op de e. v. Generale Synode deze som terug te ontvangen.

Bij monde van Prof Lindeboom brengt de Com. van advies het rapport uit van de deputaten tot oefening van verband van de Geref. Kerken, met de Theol. Faculteit der Vrije Universiteit. Sinds de vorige Synode kreeg het voorgestelde verband zijn beslag. Met droefheid wordt herinnerd aan het overlijden van Prof. P. Biesterveld en den deputaat Dr. L. Wagenaar. De zaak der benoeming van een nieuwen hoogleeraar wordt ernstig overwogen. Rekening van ontvangst en uitgaven wordt gedaan. Op voorstel der Com. besluit de Synode:

1. De handelingen van de Deputaten tot oefening van het verband tusschen de Gereformeerde Kerken en de Theol. Faculteit der Vrije Universiteit goed te keuren en Deputaten te dechargeeren, met dankzegging voor hunnen arbeid;

2. Aan de te benoemen Deputaten opdragen om hun aandacht te wijden aan het onderwijs, dat gegeven wordt in de Historia Sacra, om te beoordeelen, of dit onderwijs kan geacht worden te beantwoorden aan den eisch van geschiktheid voor de opleiding tot den Dienst des Woords in onze Kerken.

3. Hun een crediet te openen van twee honderd gulden per jaar, en daarvoor uit de kosten dezer Synode een bedrag van zes honderd gulden te deponeeren bij de kassiers L. G. Weiss & Co. te Amsterdam.

Van de classis Utrecht kwam een verzoek in dat de Ger. Sya. bij de Hooge Overheid aandringe „op de bevordering der Zondagsrust". De Com. van advies geeft bij monde van Prof. Noordtzij een historische toelichting tot deze kwestie wat betreft onze wetgeving. Op voorstel der Com. besluit de Ger. Synode niet op het voorstel van Utrecht thans in te gaan, maar door het rapport der Com. in hare acte de aandacht te vestigen van de leden der kerken en van onze kerkeraden op de toepassing van de Wet binnen den kring der gemeenten en der Provinciale Staten krachtiger te bevorderen.

Ds. Klaarhamer brengt het slotrapport uit inzake den arbeid der zending; Z.Erw. memoreert het bijwonen der wereldconferentie te Edinburg en de visitatie der posten op Soemba, over welke beide zaken de Com. geen bijzondere opmerkingen heeft te maken. Een woord van hartelijke waardeering wordt gesproken voor den arbeid der Ger. deputaten voor de zending, vooral ook van degenen die thans 12½ jaar deze taak op zoo uitmuntende wijze hebben verricht. De Sya. aanvaardt voorts de conclusie der com.:

1. De Synode keure goed alle handelingen van de deputaten, voorzoover zij nog niet door haar besproken zijn;

2. De Synode betuige haren hartelijken dank aan de deputaten voor de zending voor hunnen omvangrijken arbeid;

3. De Synode déchargeere genoemde deputaten.

De Synode gaat over tot de benoeming van de deputaten voor verschillende belangen.

Op voorstel van broeder Dr. J. C. de Moor en nog eenige andere broeders, besluit de synode, indien er voor 1913 een vacature in het getal professoren aan de Theol School mocht komen of indien voor 1 Jan. 1913 de gelden gevonden kunnen worden voor een vijfden hoogleeraar de kerk van Den Haag, die de roepende kerk is voor de volgende synode, te machtigen haar op het verzoek der curatoren saam te roepen uiterlijk binnen zes maanden nadat dit verzoek tot haar gekomen is.

Alle zaken zijn nu ten einde gebracht.

De praeses spreekt een slotwoord. Deze synode heeft nu niet zoo lang geduurd als anders. Er zal weder een leegte voor de afgevaardigden zijn, als ze weder van elkander zullen gescheiden zijn. De voorzitter dankt de leden van het moderamen en al de leden der synode voor den arbeid door hen verricht. Er is een weemoedige gedachte, dat de leeftijd klimt ook van de praeadviseerende leden. De nestor van hen, Prof. Rutgers, heeft de vergadering reeds verlaten, anders zou hem ook een bijzondere dankbetuiging gebracht zijn. Hetgeen geschied is na de synode van Amsterdam, het overlijden van zoovele en bekende broeders herinnert ons den grooten en heiligen ernst des levens, dat zoo kort is.

Wat den door de synode verrichten arbeid betreft, was er bij den praeses eerst vrees, nu is er hope dat er vrucht en zegen van de door de synode gekomen besluiten zal uitgaan. Bouwe de Heere zijn Zion in ons land om Christus' wil.

De assessor Ds. J. Landwehr dankt den praeses voor dit slotwoord en voor de leiding van den praeses, die terecht is genoemd een geboren praeses; hij bidt den zegen Gods toe aan den praeses, opdat hij tot rijken zegen nog zij voor de kerken, die de liefde van zijn hart hebben.

Prof. Noordtzij spreekt als de oudste van de tegenwoordig zijnde praeadviseerende leden een woord van hartelijken dank aan de synode. Ook als men niet alles ontvangt, wat men zou begeeren, is er toch dankbaarheid waar de eenheid is in de liefde en in het geloof in Jezus Christus. Z.Hooggel. spreekt de beste wenschen uit voor den arbeid der broeders in de gemeente en den geestelijken bloei der kerk.

Na het zingen van Ps. 33 : 11 gaat de voorzitter voor in dankgebed en wordt door hem deze Generale Synode der Gereformeerde Kerken in Nederland gesloten.

De Generale Synode benoemde de volgende Deputaten:

Voor de Correspondentie met de Hooge Overheid: Ds. A Brummelkamp, Prof. M. Noordtzij, en Prof. Dr. D. P. D. Fabius; Secundi: Prof. Dr. J. Woltjer, Prof. Dr. H. Bavinck, Prof. Dr. A. G. Honig en Ds. H. W. van Loon.

Voor de correspondentie met de Buitenlandsche Kerken: Prof. L. Lindeboom, Dr. Js. van der Linden, Ds. B. van Scnelven, A. W. Schippers.

Voor de correspondentie met kerken van Gereformeerde belijdenis, buiten ons Kerkverband levend: de Kerk van Utrecht;

Voor de Generale Kas voor Emeriti-Predikanten, Predikants-Weduwen, Weezen: Ds. J. A. Goedbloed, Ds. W. B. Renkema, Ds. A. Schweitzer, G. J. Brugsma, H. Brink.

Voor de Zending onder de Joden: Ds. J. Douma, Ds. J. D. v. d. Velden, Ds. H. C. v. d. Brink, Ds. J. J. Miedema, Ds. J. P. Taselaar.

Voor de Zending onder Heidenen en Mohammedanen: Ds. J. D. v. d. Munnik, Ds. J. P. Klaarhamer, Ds. H. Scholten, Ds. H. Dijkstra, Dr. J. Hania, Ds. W. B. Renkema, Ds. Joh. Visser, Ds. W. Breukelaar, Ds. R. J. W. Rudolph, Ds. F. W. Sluyter, Ds. G. F. Kerkhof en Ds. A. J. Mulder.

Voor de oefening van het verband tesschen de Gereformeerde Kerken met de Theologische Faculteit van de Vrije Universiteit te Amsterdam: Ds. P. J. W. Klaarhamer, Dr. P. A. E. Sillevis Smitt, Ds. J. A. Goedbloed, Ds. J. D. v. d. Munnik, Ds. W. Breukelaar en Ds. W. H. Gispen.

Voor de bijwoning van het examen in de Kerkelijke vergadering van Bentheim: Dr. C C. Schot, Dr. W. A. van Es, Ds. M. Meyering, Ds. C. L. F. van Schelven, Ds. Th. Oegema.

Voor het examen naar Art. IV der Zendingsorde: Prof. Dr. W. Geesink, Prof. Dr. A. G. Honig, Prof. Dr. H. H. Kuyper, Prof. M. Noordtzij, Ds. H. Dijkstra.

Voor de geestelijke belangen van de Gereformeerden in Argentinie: Ds. K. Fernhout, Ds. J. H. Landwehr, T. Plantenga.

Voor het eventueel uitschrijven van een bededag: de classis 's-Gravenhage.

Voor de bewaring van het Archief: de Kerk van Amsterdam.

Voor de samenroeping der e. v. Generale Synode: de Kerk van 's-Gravenhage.

Kort verslag van de vergadering der classe Gorinchem, gehouden te Gorinchem, den 16en Aug. 1911.

1. Opening namens de kerk van Noordeloos, door haar consulent, Ds. J. van der Vlies van Ottoland.

2. Alle kerken zijn wettig vertegenwoordigd. Twee kerken hebben een instructie.

3. Het moderamen wordt als volgt geconstitueerd: Ds. K. J. Kapteijn, praeses; Ds. J. Steffens, scriba; Ds. C. J. H. van Diemen, assessor.

4. De notulen worden gelezen en onveranderd gearresteerd.

5. Naar aanleiding van het niet aanwezig zijn van een der Dienaren des Woords, hoewel de classe met het oog op de vacanties 3 weken later dan de bepaalde datum was gesteld, spreekt de classe uit, dat het op reis gaan met vac. der D. d. W., geen wettige reden is, om niet ter vergadering tegenwoordig te zijn.

6. De praeses spreekt een hartelijk woord van welkom tot den predikant van Leerdam, Ds. S. O. Los, die voor de eerste maal ter vergadering is. In eveneens hartelijke bewoordingen wordt de toespraak van den praeses door Ds. Los beantwoord.

7. Het voorstel Vianen: „de classe stelle als regel, dat elke kerk, die hulp begeert, naar art. 11 of 13 K. O., de desbetreffende aanvrage doe op de Febr.-vergadering, met tijdige opgave voor het agendum, en met kennisgeving minstens 4 weken voor die vergadering aan den classicalen deputaat naar art. 11 of 13 K. O., opdat deze, na een onderzoek in loco, de vergadering met advies diene", wordt aangenomen.

8. Rapporten.

a. Van den classicalen quaestor.

b. Van de dep. ter Prov. Synode van Zuid-Holland (suid. ged.) gehouden te Heilevoetsluis den 20en juni 1911.

c. Van den dep. voor hulpbehoevende kerken in zake de aanvrage van eene der kerken.

9. Benoeming van 2 kerkvisitatoren in plaats van Ds. J. E. Reijenga en Ds. G. Verrij. Benoemd worden: Ds. J. J. Steinhart en Ds. W. L. Milo. Sec. Ds. J. van der Vlies en Ds. W. H. Bouwman.

10. Onderzoek naar art. 41 D. K. Geen bijzondere mededeelingen.

11. Regeling der vac. beurten. Asperen: Ds. W. H. Bouwman en Ds. S. O. Los. Giessen-Nieuwkerk en Oudekerk: Ds. W. L. Milo en Ds. J. Steffens. Hardinxveld: Ds. K. J. Kapteijn en Ds. C. Lindeboom. Noordeloos: Ds. J. J. Steinhart, Ds. J. van der Vlies en Ds. C. J. H. van Diemen.

12. Sluiting.

Namens de vergadering der classe Gorinchem voornoemd:

C. J. H. VAN DIEMEN, *assessor.*

Meerkerk, 17 Aug. 1911.

Buitenland.

Engeland. Uit de Calvinistische Methodistische kerk van Wales.

In het vorstendom Wales vindt men eene Calvinistische methodistische kerk, wier ontstaan zoo nauw verbonden is met den arbeid van Whitefield, Howel Harris en Thomas Charles, welke betrekkingen onderhoudt met de Gereformeerde Kerken in Nederland, ook door het zenden van afgevaardigden naar onze Generale Synoden.

Eenige dagen geleden hield deze kerk hare „Association meetings" te Carnarvon. Tijdens de samenkomsten werd Gods Woord verkondigd, waarbij groote menigten zich rondom de kansels verdrongen. In het verslag dat uitgebracht werd, wordt de toestand der kerk in het jaar 1910 vergeleken met dien in 1900, en het resultaat was niet in alle opzichten bevredigend, vooral als men in aanmerking neemt dat in Mei tien jaar de revival onder leiding van Evan Roberts heeft plaats gehad. Wel kon er met dankbaarheid op gewezen worden, dat bijv. in het graafschap Carnarvon het getal kerken met drie vermeerderde, terwijl er 128 nieuwe belijdende leden gevonden worden. Maar elders waren de cijfers niet zoo bemoedigend.

De *Genede*, een nieuwsblad in Wales verschijnend, dat niet verdacht kan worden van vijandige gezindheid tegenover de Calvinistische Methodisten, maakte hierover de volgende opmerkingen:

„Deze mededeelingen doen ons zien dat de toestand ernstig is. Men moet de feiten onder de oogen zien. Het is niet goed „vrede" te roepen, als er geen vrede is, of behagelijk met de armen over elkander te zitten, terwijl het land gepaganiseerd wordt....

De Methodistische vaderen braken met de Engelsche staatskerk, om den last van hun Meester te gaan volbrengen en uit te gaan in de velden en op de wegen.... Maar nu zijn onze kerken en hare predikanten tevreden met het verkeeren in hun eigen schaapskooi en laten de wereld gaan waarheen zij wil.... Vóór de dingen weer kunnen worden gelijk het behoort, vreezen wij dat sommigen weer zullen moeten dissentieeren van de Dissenters en met de Nonconformisten behooren te breken".

Wij beamen deze woorden niet geheel. De Heere heeft de ambten in Zijne kerk ingesteld, in de eerste plaats „tot volmaking der heiligen en tot opbouw van het lichaam van Christus". Wanneer deze arbeid in getrouwheid gedaan wordt, blijft het zoeken van het verlorene en het terecht brengen van het weggedreevene niet uit. Als de kerk des Heeren bloeit, oefent zij invloed uit op de wereld, in wier midden zij leeft. Zij is dan een licht op een berg. Wij houden het er dan ook voor, dat als er in deze dagen geklaagd wordt, dat er zoo weinig kracht uitgaat van de kerk des Heeren op degenen die buiten zijn, dit voornamelijk daaraan te wijten is, dat de kerk des Heeren in een kwijnenden toestand verkeert.

Laat ons nog hieraan mogen toevoegen, dat niet alleen de Calvinistische Methodistische kerk van Wales te klagen heeft over stilstand of achteruitgang. Die klacht wordt nog sterker vernomen in de Methodistische kerken die Wesley tot haar geestelijken vader hebben.

Griekenland. De Bijbel in de volkstaal verboden.

De Bijbel kan in Griekenland niet meer in de volkstaal uitgegeven worden. Slechts zeer weinigen verstaan het Grieksch, waarin het Nieuwe Testament geschreven is. Nu werd tien jaren geleden bij administratieven maatregel verboden het Nieuwe Testament in de hedendaagsche Grieksche taal uit te geven, en thans is eenzelfde verbod uitgesproken ten opzichte van het Oude Testament; men denkt door den invloed van het Patriarchaat te Constantinopel. Daardoor wordt het Grieksche volk beroofd van den Bijbel in de volkstaal.

Het Britsch en Buitenlandsch Bijbelgenootschap heeft te vergeefs getracht, de Heilige Synode te bewegen toe te staan, om op zijn kosten een vertaling van die Synode in het licht te geven. Het genootschap deed daarna „een beroep op den beteren Griekschen geest, die steeds de bewondering en vriendschap van het Engelsche volk heeft gewonnen, opdat het uitspreke, of men in Griekenland al dan niet vrijheid hebben zal, om den Bijbel in de taal die het volk spreekt, te lezen". Of dit beroep iets uitwerken zal, moet de toekomst leeren.

WINCKEL.

Voor Kinderen.

GELOOF EN MOED.

II.

EEN BESLUIT.

Bernard Gilpin was, gelijk zoovelen zijner land- en ambtgenooten, opgevoed in de leer der Roomsche kerk, die hij trouw aanhing.

Toen de Hervorming ook in Engeland doorbrak, en het werk van Luther en Calvijn, dat in Engeland lang was voorbereid, ook daar vruchten droeg, werd Gilpin gedrongen tot ernstig onderzoek, allereerst van Gods Woord, dat nu weer alom werd gelezen. Het biddend lezen der Schrift bracht hem, na veel strijd met zichzelf en de dwaalleer der kerk, en onder veel gebed „tot de overtuiging, dat de mensch noch door zijn werken, noch door eenig ander schepsel kan behouden worden, maar alleen door de verdiensten van Hem, die in de wereld gekomen is, om zondaren met God te verzoenen, hen te heiligen en hun het eenwige leven te geven uit vrije genade".

Zoodra Gilpin tot deze erkentenis was gekomen, liet hij de dwalingen des Pausdoms varen, en begon openlijk in zijn kerk te prediken wat zijn hart vervulde: de zaligheid in